

že tendencia mať absolútnu pravdu znamená „ideologizáciu“ diskurzu a izoláciu analytického a argumentačného diskurzu

Potreba je jedna z inšancií textu, a to nielen literárneho Neexistuje subjekt bez potrieb Len mŕtvola nemá žiadne potreby Vonkajší svet, iné subjekty potreby Subjekt, jednotliviec ich musí artikulovať. V oznámení sa tieto potreby prejavujú v explicitnej forme a charakterizujú stav subjektu, jeho osamelosť, túžbu po priateľstve, láske, manželstve, radošti Text oznámenia „píše“ ľudská túžba Id píše text, ktorý je zároveň manifestáciou jeho potrieb Superego kontroluje a usmerňuje toto Id. Autor textu nemá teda suverénne Ego¹.

„Človek je zvieratá, ktoré rozpráva“ (Sloterdijk, 1991, s. 76) Žije v intersemiotickom priestore, pod tlakom subverzných významov, ktoré si podriaďujú jeho 'ja'. Subjekt musí vedieť konštituovať vlastný text, ktorý bude superiórny vo vzťahu k textom, ktoré mu predchádzajú Subjekt je vždy v pozícii Oidipa, ktorý bojuje proti svojmu otcovi (tradícii) Lenže subjekt je tiež programovaný touto tradíciou Superego predstavuje súbor textov, ktoré riadia a kontrolujú potreby subjektu Text je teda produktom Ega, ale aj Id a Superega Je to predovšetkým potreba subjektu dať odpoveď na otázku, ktorú kladie kolektív, tradícia (teda 'my') Lebo ideologické texty pôsobia prostredníctvom Superega, nezávisle od ekonomických pomerov

Subjekt sa musí zúčastniť na naratívnej agonistike vlastnej a svetovej kultúry Musí pochybovať o servírovaných subjektoch a potrebách, musí ich prekódovať, aby zmenil ich ideologickú náplň Preto jeho jediná správna otázka znie Kto konštituoval moje 'nadja' (Über-Ich)? Kto usmerňuje moje Id? Kto programuje text môjho vedomia? Keďže chce vyjsť z priestoru neautentickej existencie, keďže 'nadja' je nositeľom ideálu nášho 'ja' (Ich), keďže podľa tohto ideálu naše 'ja' hodnotí seba, snaží sa ho napodobňovať a splniť jeho požiadavky — je rozumné dekódovať jeho kódy, a to skôr, než pristúpime k úlohám, ktoré nám ono prikazuje Len tak sa vyhneme kolonizátor-skému diskurzu, ktorý si nás prostredníctvom ideologických aparátov a inštitúcií podmaňuje

Subjekt je autentický len vtedy, keď sa mu podarí „vygumovať“ cudziu túžbu zo svojho vedomia Nemôže povedať „som taký, akého ma chcete“ (Pirandello, 1984, s. 101), ale „som taký, aký chcem byť“.

Je pravda, že dimenzia pravdy sa vynára so vznikom jazyka, ale zároveň vzniká aj dimenzia lži a manipulácie Subjekt sa musí vyhýbať rétorickým technikám tradície a ideológie. Lenže ako, keď aj humor môže byť — a naj-

¹ Vo freudovskej triade Id ('ono') reprezentuje neosobné pudy fungujúce podľa princípu slasti, Ego ('ja') reprezentuje skúsenosti jedinca a jeho spoločenské úlohy smerujúce k udržaniu adaptácie, Superego ('nadja') reprezentuje morálku, chápanie dobra a zla, ideály (porov. napr. Nakonečný, 1995, s. 269 n.)

častejšie je — ideologizovaný? Subjekt však nemôže praktizovať útek z intersemiotického priestoru Znamenalo by to kráľovstvo vákua, desemiotizáciu subjektu Subjekt bez znakov by nemohol označiť svoje potreby V ríši potrieb subjekt musí dekódovať to, čo mu núka jeho vlastná kultúra, spoločnosť, celý ideologický priemysel Ten subjekt, ktorý pozná všetky kódy kultúry, je autentickým subjektom Rozoznať potrebu textu alebo systém potrieb je primárna úloha subjektu, pričom nesmie zabudnúť na humanistický aspekt, lebo, „okamih, keď sa želanie humanizuje, je zároveň okamihom, keď sa dieťa rodí v jazyku“ (Lacan, 1983, s. 106) Vývin subjektu znamená neustály boj, nebezpečenstvo v priestore naratívnej agonistiky Vystúpiť z fázy *corps morcelé* (rozkúskovaného tela) znamená prejsť do imaginárnej fázy, v ktorej subjekt nemôže poznať svoju podstatu a nemôže ani realizovať svoju autentickosť Lebo imaginárna fáza je len systémom naturalizovaných znakov Ani symbolický poriadok (Lacanova patriarchálny pohlavný a spoločenský poriadok súčasného poriadku) neposkytuje istotu Prehra a smrť sú možné v každom okamihu „Symbolický poriadok rozkazuje fantázii subjektu“ (Lacan, c. d., s. 106) Akým spôsobom sa subjekt môže týmto rozkazom vyhnúť? Môže sa vôbec oslobodiť od otroctva jazyka a reči?

Detronizovať jazyk a reč, ako aj imaginárny a symbolický poriadok subjekt môže len vtedy, keď dekóduje jestvujúci program jazykových hier, ktorý manipuluje s jeho potrebami, túžbami, želaním Subjekt si teda nesmie zvyknúť na skutočnosť, nesmie potlačiť pravdu svojho jestvovania a pravdu sveta

Potreby sú dôležité inštancie v texte Autorova potreba získať čitateľovo uznanie prináša podriadenie sa čitateľovým zvykom, túžbam, očakávaniu Takmer každý text obsahuje čitateľovu potrebu alebo potreby určitej skupiny čitateľov Text je intersubjektívny fenomén Každá skupina čitateľov má svoj oblúbený text, žáner, témy Už pri písaní má spisovateľ na mysli potreby potenciálneho čitateľa Len subjekt, ktorý uteká do „veže zo slonovinej kosti“, nerešpektuje tieto potreby Preferuje svoje potreby negovať inštitúcie kultúry alebo praktizuje „nulový stupeň písma“.

Čitateľove potreby diktujú autorovi, aby konštruoval sujet s potrebami, ktoré ho uspokojia Ak chce autor predať svoj sujet na trhu, musí štrukturovať taký, ktorý čitateľ kúpi A ten kúpi sujet, s ktorým sa stotožňuje Potreby sú teda mostom medzi autorom a čitateľom Narátor nemôže ignorovať potreby svojho publika Potreby, ktoré nastoľujú Superego, Id, Ego, kultúra a civilizácia, sú pokušeniami pre autora. Potreby v hierarchii textových inšancií zohrávajú dôležitú úlohu Potrebu subjektu rozvíja sujet Gilgameš túži po priateľstve, hľadá „čarovnú trávu“, chce objaviť tajomstvo podsvetia Sujet sa rozvíja vďaka týmto potrebám, prostredníctvom sémantických binárnych opozícií